Europeiska unionens
officiella tidning

SV
C-serien

C/2026/2836

26.5.2026

Tillkännagivande från kommissionen

Vägledning för genomförande av vattenramdirektivet i samband med tillståndsgivningen för nya projekt och befintliga verksamheter, med särskild inriktning på gruvsektorn

(Text av betydelse för EES)

(C/2026/2836)

Inledning

I handlingsplanen RESourceEU ([1]) åtog sig kommissionen att lägga fram ”en vägledning för ett enklare och mer harmoniserat genomförande i medlemsstaterna av EU-lagstiftningen om miljötillstånd, inbegripet i gruvnäringen”. Denna vägledning syftar till att bidra till att minska osäkerheten kring förfarandena och bedömningskriterierna för att utföra de miljöbedömningar som följer av vattenramdirektivet ([2]).

Detta initiativ syftar till att stödja Europas övergripande resiliens, på grundval av ett starkt och tydligt regelverk för vattenpolitiken, den europeiska strategin för vattenresiliens och vårt mål att minska beroendet av fossila bränslen och importen av kritiska råmaterial som krävs för att påskynda energiomställningen. I dag inverkar ett inkonsekvent genomförande av vattenramdirektivet i och mellan medlemsstaterna på vattenresiliensen och kostnaderna och sannolikheten för att erhålla ett tillstånd, som är viktiga överväganden bakom investeringsbeslut, särskilt inom sektorn för kritiska råmaterial ([3]) så som de definieras i förordningen om kritiska råmaterial ([4]).

För att hantera dessa problem granskas i denna vägledning de bestämmelser i vattenramdirektivet och dess två dotterdirektiv, grundvattendirektivet ([5]) och direktivet om miljökvalitetsnormer ([6]), senast ändrade genom direktiv (EU) 2026/805 ([7]), som reglerar tillståndsgivningen för nya projekt eller verksamheter.

Denna vägledning baseras på Europeiska unionens domstols fasta rättspraxis rörande tolkningen av EU-rätten, enligt vilken tolkningen inte bara kräver att ordalydelsen i en bestämmelse beaktas, utan också dess sammanhang och de mål som eftersträvas med den rättsakt i vilken den ingår ([8]).

Denna vägledning varken ersätter, kompletterar eller ändrar bestämmelserna i den berörda lagstiftningen, som utgör de regler där de tillämpliga rättsliga skyldigheterna fastställs. Den bör inte betraktas separat utan måste läsas tillsammans med den relevanta lagstiftningen, och utgör inte en fristående källa. Endast Europeiska unionens domstol har behörighet att tolka EU-rätten med avgörande verkan.

([1]) COM(2025) 945 final, *Handlingsplanen RESourceEU: Påskynda vår strategi för kritiska råmaterial för att anpassa den till nya förhållanden*.

([2]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1).

([3]) SWD(2023) 161 final, Konsekvensbedömningsrapport som åtföljer förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/1020.

([4]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 av den 11 april 2024 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/1020 (EUT L, 1252, 3.5.2024).

([5]) ([5]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG av den 12 december 2006 om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring (EUT L 372, 27.12.2006, s. 19).

([6]) ([6]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG av den 6 december 2008 om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område (EUT L 348, 24.12.2008, s. 84).

([7]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2026/805 av den 30 mars 2026 om ändring av direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, direktiv 2006/118/EG om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring och direktiv 2008/105/EG om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område (EUT L, 2026/805, 20.4.2026, s. 1). I de fall där de senaste ändringarna har ändrat de befintliga bestämmelserna diskuteras endast de nya bestämmelserna, även om medlemsstaterna fortfarande har fram till december 2027 på sig att införliva dem.

([8]) KRONE-Verlag, C-65/20, ECLI:EU:C:2021:471, punkt 25.

Syftet med denna vägledning är att minska osäkerheten kring väsentliga aspekter av och de förfaranden som krävs för att genomföra den miljöbedömning som följer av vattenramdirektivet. Den behandlar också befintliga bestämmelser som medger att medlemsstaterna fastställer lägre miljömål om det inte finns några genomförbara åtgärder för att uppnå god vattenstatus (dvs. det finns inga åtgärder för att förbättra situationen) eller om god status endast kan uppnås genom oproportionerligt höga kostnader. Detta är särskilt viktigt när det gäller förnyelse av tillstånd för befintliga anläggningar eller verksamheter. Genom de senaste ändringarna av vattenramdirektivet, direktivet om miljökvalitetsnormer och grundvattendirektivet införs dessutom ytterligare möjligheter till undantag, för vilka det är lämpligt att ge ytterligare vägledning i syfte att säkerställa att de genomförs på ett harmoniserat sätt i alla medlemsstater.

Kommissionen kommer att samarbeta med medlemsstaterna, särskilt inom ramen för den gemensamma genomförandestrategin för vattenramdirektivet, till exempel för översynen av tidigare överenskomna vägledningar för den gemensamma genomförandestrategin ([9]), samt inom ramen för de strukturerade vattendialogerna, för att främja ett mer ändamålsenligt och jämförbart genomförande av de bedömningar som rör vattenramdirektivet i samband med tillståndsgivning för projekt för kritiska råmaterial.

Samma tolkningar från kommissionens sida kan i tillämpliga delar också gälla för andra projekt eller verksamheter, inbegripet sådana som rör strategiska sektorer som främjas inom ramen för det tredje direktivet om förnybar energi ([10]), förordningen om halvledare ([11]) eller förordningen om nettonollindustrin ([12]).

Vägledningen kompletterar kommissionens pågående insatser för att påskynda tillståndsgivningen, inbegripet det nyligen framlagda förslaget till förordning om att påskynda miljöbedömningar ([13]), där det föreslås förenklade och påskyndade förfaranden, inbegripet gemensamma kontaktpunkter, digitalisering och snabbare förfaranden, samt, för strategiska sektorer, bestämmelser om allt övervägande allmänintresse, tyst godkännande och tvistlösning.

Även om vattenramdirektivet fastställer fyra olika definitioner av ”status”, dvs. *ekologisk* och *kemisk* status för ytvatten och *kvantitativ* och *kemisk* status för grundvatten, fokuserar vägledningen på den kemiska statusen för både yt- och grundvatten, eftersom de flesta av de svårigheter som har tagits upp rör projekt som kan påverka den kemiska statusen.

Vägledningen är uppbyggd kring åtta frågor som utgår från de svårigheter som rapporterats av berörda parter i samband med ansökningar om nya tillstånd eller förnyelse av befintliga tillstånd. Syftet är att erbjuda lösningar som bygger på tolkningen av olika bestämmelser i vattenramdirektivet, grundvattendirektivet och direktivet om miljökvalitetsnormer. I vägledningen förklaras särskilt den befintliga flexibiliteten för medlemsstaterna när de bedömer kemisk status och dess potentiella försämring, och det betonas att vattenramdirektivets mål måste uppnås för en vattenförekomst som helhet. I detta avseende betonas att det i direktivet om miljökvalitetsnormer erkänns att vissa gruv- eller industriverksamheter kanske inte kan minska koncentrationen av ett eller flera förorenande ämnen i sitt avloppsvatten till en nivå under en miljökvalitetsnorm (i tabeller *EQS*) som fastställs i lagstiftningen, vilket leder till att de nuvarande föroreningskoncentrationerna överskrids i närheten av utsläppspunkten. I direktivet om miljökvalitetsnormer föreskrivs därför att ”blandningszoner” ska anges inom vilka överskridanden av miljökvalitetsnormerna för förorenande ämnen från den utsläppspunkten godtas, förutsatt att miljökvalitetsnormerna efterlevs i vattenförekomsten som helhet. I vägledningen betonas också vikten av att beakta naturliga bakgrundskoncentrationer och biotillgänglighet när man anger kvalitetsnormer eller bedömer efterlevnaden, för att undvika att kvalitetsnormer anges på en onödigt strikt nivå och säkerställa att efterlevnaden bedöms på lämpligt sätt.

I vägledningen förklaras dessutom de tillståndsrelaterade kraven enligt vattenramdirektivet, den befintliga flexibiliteten enligt artikel 4.7 och den nyligen införda artikeln 4.7a och 4.7b, som medlemsstaterna kan använda för att godkänna projekt som kan leda till en försämring av en vattenförekomsts status. I vägledningen förklaras hur denna flexibilitet kan tillämpas för att underlätta gruv- och metallbearbetningsprojekt, även när det gäller indirekt kemisk försämring, samtidigt som det upprepas att vattenramdirektivet inte får tolkas som att det tillåter försämring av en vattenförekomsts kemiska status till följd av direkta utsläpp av förorenande ämnen.

([9]) wfd - Library.

([10]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652 (EUT L, 2023/2413, 31.10.2023).

([11]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1781 av den 13 september 2023 om en ram med åtgärder för att stärka Europas halvledarekosystem och om ändring av förordning (EU) 2021/694 (förordning om halvledare) (EUT L 229, 18.9.2023, s. 1).

([12]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 av den 13 juni 2024 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724 (EUT L, 2024/1735, 28.6.2024).

([13]) Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om att påskynda miljöbedömningar (COM(2025) 984 final).

Slutligen förklaras i vägledningen att för befintlig verksamhet, inbegripet gruvdrift, andra undantag kan vara tillämpliga vid översynen av ett tillstånd eller godkännande. Detta innebär att förlängningar av tidsfristerna efter 2027 (om det är motiverat av naturliga förhållanden) och lägre miljömål under vissa omständigheter kan fastställas efter 2027 i linje med artikel 4.4 och 4.5.

Vägledningen har strukturerats kring följande åtta frågor:

1. Hur görs bedömningen av kemisk status med avseende på icke-försämring?

2. Hur identifierar medlemsstaterna förorenande ämnen som är särskilda för avrinningsområden i fråga om ytvatten och förorenande ämnen av nationellt intresse i fråga om grundvatten?

3. Hur kan naturliga bakgrundskoncentrationer och biotillgänglighet beaktas när miljökvalitetsnormer anges eller efterlevnaden bedöms?

4. Hur kan angivandet av blandningszoner bidra till att underlätta tillståndsgivningen utan att uppnåendet av direktivets övergripande mål äventyras?

5. Vad krävs enligt vattenramdirektivet när det gäller tillståndsgivning?

6. Vilken flexibilitet föreskrivs i direktivet för att tillgodose nya verksamheter för hållbar ekonomisk utveckling?

7. Vilka är de nya undantag som nyligen infördes och hur kan de hjälpa gruv- och metallbearbetningssektorer?

8. Vilken annan flexibilitet anges i vattenramdirektivet för att säkerställa att tillstånd för befintliga verksamheter och anläggningar kan förnyas/förlängas?

1. **Hur görs bedömningen av kemisk status med avseende på icke-försämring?**

Rättsliga bestämmelser och relevant rättspraxis från EU-domstolen:

Artikel 2.10 och 2.12; artikel 2.24 och 2.25; artikel 4.1 a i och 4.1 b i; artikel 8.1 och 8.2 i och bilagorna II och V till vattenramdirektivet (direktiv 2000/60/EG); artikel 3.1 i grundvattendirektivet 2006/118/EG, i dess nyligen ändrade lydelse av artikel 3.1 c och de nya punkterna 1a och 1b i artikel 3 samt tillhörande bilagor; artikel 3.1a i direktivet om miljökvalitetsnormer 2008/105/EG, i dess nyligen ändrade lydelse av artikel 3.1a iii och iv och artikel 3.1a sista stycket och tillhörande bilagor, samt den nya definitionen i artikel 2.43 i vattenramdirektivet av begreppet ”försämring av statusen hos en vattenförekomst”.

Relevant rättspraxis från EU-domstolen: Dom av den 1 juli 2015, Weser, C-461/13 och dom av den 28 maj 2020, Land Nordrhein-Westfalen, C-535/18.

Kommissionens tolkning:

Bedömningen av ytvattnets kemiska status med avseende på miljömålen i artikel 4 i vattenramdirektivet bygger på efterlevnad av EU-omfattande miljökvalitetsnormer som fastställts för ämnen som identifierats på EU-nivå och, från och med den 21 december 2027 ([14]), nationella normer som fastställts för ämnen som identifierats av medlemsstaterna som förorenande ämnen av nationellt intresse, så kallade förorenande ämnen som är särskilda för avrinningsområden (i tabeller *RBSP*). **Bedömningen av grundvattnets kemiska status** bygger på efterlevnad av kvalitetsnormer som fastställts på EU-nivå samt av tröskelvärden som fastställts av medlemsstaterna för förorenande ämnen av nationellt intresse. Det är viktigt att notera att enligt vattenramdirektivet gäller dessa kvalitetsnormer på vattenförekomstnivå och att en miljökvalitetsnorm kanske inte automatiskt är tillämplig som utsläppsgränsvärde för enskilda anläggningar eller verksamheter.

([14]) Direktiv (EU) 2026/805. I de fall där de senaste ändringarna har ändrat de befintliga bestämmelserna diskuteras de nya bestämmelserna, även om medlemsstaterna fortfarande har fram till december 2027 på sig att införliva dem.

När det hänvisas till **EU-harmoniserade kvalitetsnormer och tidsfrister för efterlevnad för EU-omfattande förorenande ämnen i både yt- och grundvatten** ([15]) bör det beaktas att längre tidsfrister för efterlevnad och tidsrelaterade undantag kan gälla för EU-omfattande förorenande ämnen som infördes efter det att direktivet om miljökvalitetsnormer och grundvattendirektivet först antogs. En sammanfattning av dessa tidsfrister finns i bilaga I till denna vägledning.

För att bedöma en vattenförekomsts status förlitar sig medlemsstaterna på resultat av övervakning. För att bedöma en potentiell försämring av statusen till följd av ett projekt förlitar sig medlemsstaterna på modeller eller expertbedömningar av den förväntade statusen efter genomförande av projektet. Vattenramdirektivet ger medlemsstaterna ett relativt stort utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller **övervakning av yt- och grundvatten**, t.ex. när det gäller eventuell gruppering av vattenförekomster, antalet övervakningspunkter och deras placering, vilka kvalitetsfaktorer som ska övervakas och rekommenderade övervakningsfrekvenser. Detta möjliggör anpassning till lokala förhållanden.

Bedömningen av efterlevnad i fråga om god kemisk status görs för hela vattenförekomsten, på grundval av resultaten från de representativa övervakningspunkter som finns inom vattenförekomsten och som valts ut för att återspegla påverkans omfattning och konsekvenser som helhet ([16]).

Enligt vattenramdirektivet är medlemsstaterna ansvariga för att fastställa vilka vattenförekomster som ska anges på grundval av varje avrinningsdistrikts karakteristika. Detta sker i enlighet med definitionerna i artikel 2 i vattenramdirektivet ([17]) och de allmänna reglerna i bilaga II till vattenramdirektivet. Huvudsyftet med att identifiera ”vattenförekomster” är att göra det möjligt att beskriva statusen korrekt och jämföra den med miljömålen. Enligt vattenramdirektivet får ytvattenförekomster anges enligt två system (systemen A och B), ett som till stor del bygger på storlek och ett annat som bygger på mer flexibla kriterier med motsvarande effekter ([18]). För grundvatten medger vattenramdirektivet, med tanke på grundvattnets karakteristika, större flexibilitet när det gäller att ange dem. Ytterligare vägledning om identifiering av vattenförekomster finns tillgänglig ([19]). Det bör noteras att vattenförekomstens storlek, som fastställs av medlemsstaterna i enlighet med ovannämnda regler, kan påverka denna bedömning.

Vattenramdirektivets mål, inbegripet principen om icke-försämring enligt artikel 4.1, är tillämpliga på vattenförekomster och inte på enskilda anläggningar som sådana. I rättspraxis har det dock klargjorts att medlemsstaternas skyldighet att säkerställa att vattenförekomsternas status inte försämras omfattar enskilda projekt som i erforderliga fall kan godkännas enligt det system med undantag som föreskrivs i artikel 4 ([20]). Samtidigt anger vattenramdirektivet en integrerad strategi för bekämpande av föroreningar. Vid bedömningen av nya projekts eller nya verksamheters inverkan på en viss vattenförekomsts kemiska status bör medlemsstaterna beakta **alla befintliga föroreningskällor** som påverkar samma vattenförekomster och potentialen för minskade föroreningar från dessa källor.

Detta innebär att medlemsstaterna kan underlätta godkännandet av ett nytt projekt som skulle medföra nya utsläpp genom att minska de tillåtna utsläppen från befintliga anläggningar, till exempel genom att kräva användning av bästa tillgängliga reningsteknik. Detta kan endast göras om de berörda myndigheterna har en tydlig överblick över alla verksamheter som inverkar på vattenförekomsten och över möjligheten att se över och uppdatera relaterade tillstånd för att minska deras föroreningsmängd, så att en ny verksamhet kan inledas och släppa ut samma förorenande ämnen i samma vattenförekomst, utan att detta leder till att den kemiska statusen försämras. Detta förutsätter ett gott samarbete och en god samordning mellan de olika myndigheter som övervakar vattenkvaliteten och de som ansvarar för tillståndsgivningen. En sådan samordning krävs enligt artikel 5 i direktivet om industriutsläpp ([21]) och återspeglas i artikel 10 i vattenramdirektivet. Det är viktigt att notera att nya tekniker för att minska föroreningar i de flesta fallen tack vare kontinuerlig teknisk

([15]) Det bör noteras att direktivet om miljökvalitetsnormer och grundvattendirektivet använder olika termer för respektive kvalitetsnorm, nämligen miljökvalitetsnormer för ytvatten respektive kvalitetsnormer för grundvatten.

([16]) Detta följer av definitionen av ”god kemisk status” i artikel 2.24 och 2.25 i vattenramdirektivet samt av övervakningsbestämmelserna i avsnitten 1.3 och 2.4 i bilaga V till vattenramdirektivet. I vägledning nr 7 för den gemensamma genomförandestrategin: *Monitoring under the Water Framework Directive*; nr 15: *Groundwater Monitoring*; nr 19: *Surface Water chemical monitoring* och nr 40: *Frequency of chemical monitoring in surface waters*, som finns tillgängliga på circabc, föreslås en övergripande övervakningsmetod för genomförandet av vattenramdirektivet.

([17]) Yt- och grundvattenförekomster definieras i artikel 2.10 i vattenramdirektivet (med ytvattenförekomst avses ”en avgränsad och betydande ytvattenförekomst som till exempel en sjö, ett magasin, en å, flod eller kanal, ett vatten i övergångszon eller en kustvattensträcka”) respektive artikel 2.12 (med grundvattenförekomst avses ”en avgränsad volym grundvatten i en eller flera akviferer”).

([18]) ([18]) Avsnitt 1.2 i bilaga II till vattenramdirektivet.

([19]) Vägledning nr 2 för den gemensamma genomförandestrategin: *Identification of Water Bodies*, som finns tillgänglig på circabc, innehåller specifika praktiska förslag för att identifiera vattenförekomster enligt vattenramdirektivet.

([20]) Mål C-461/13, punkt 48.

([21]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp och utsläpp från djuruppfödning (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) (EUT L 334, 17.12.2010, s. 17).

utveckling, som också stöds av det nyligen inrättade innovationscentret för industriell omställning och industriutsläpp ([22]) och de innovativa produkter som också tillförs marknaden av EU-baserade aktörer, i ökande grad blir tillgängliga på marknaden och kan användas för att uppgradera befintliga anläggningar. Minskade utsläpp från sådana anläggningar kan i sin tur bidra till att vattenramdirektivets mål uppnås, samtidigt som en marginal skapas för eventuellt ökade utsläpp från nya verksamheter utan en övergripande försämring av statusen.

Exempel:

— En ny gruv- eller metallbearbetningsverksamhet måste erhålla ett miljötillstånd för att få släppa ut avloppsvatten som innehåller PFAS i en närliggande flod. Floden påverkas dock redan av annan industriell verksamhet som släpper ut vissa mängder PFAS som orsakar dålig status. För att undvika en försämrad status till följd av den nya verksamheten kan den behöriga myndigheten besluta att se över tillstånden för befintliga verksamheter. Dessa kan ha beviljats för länge sedan, när det inte fanns någon lämplig reningsteknik för att minska utsläppen av PFAS, och under tiden kan ny teknik för att minska utsläppen ha blivit tillgänglig och skulle således kunna integreras i de berörda tillstånden. Minskningen av PFAS-utsläpp från befintliga verksamheter skulle kunna medge att den nya verksamheten inleds utan att detta leder till en försämring av vattenförekomsten eller äventyrar den framtida efterlevnaden av PFAS-miljökvalitetsnormerna.

— För att godkänna att en ny anläggning släpper ut kobolt i en viss vattenförekomst skulle en behörig myndighet kunna ändra tillstånden för andra anläggningar som släpper ut kobolt i samma vattenförekomst genom att kräva att de förbättrar sin avloppsvattenrening så att de totala utsläppen, inbegripet de som härrör från den nya anläggningen, inte leder till en försämrad kemisk status.

— I fråga om de ursprungliga miljökvalitetsnormerna för nickel (som fastställdes 2008) kan efterlevnaden skjutas upp genom förlängda tidsfrister fram till utgången av 2027. De uppdaterade (och strängare) miljökvalitetsnormer för nickel enligt direktivet om miljökvalitetsnormer som infördes vid den senaste översynen 2026 måste efterlevas senast den 22 december 2033, med en möjlig förlängning till och med den 22 december 2039 (eller längre om det är motiverat av ”naturliga förhållanden”).

2. **Hur identifierar medlemsstaterna förorenande ämnen som är särskilda för avrinningsområden i fråga om ytvatten och förorenande ämnen av nationellt intresse i fråga om grundvatten?**

Rättsliga bestämmelser:

Artikel 2.30b i det nyligen ändrade vattenramdirektivet och artikel 3.1b i och bilaga II till det nyligen ändrade grundvattendirektivet, samt den nya bilaga II till det nyligen ändrade direktivet om miljökvalitetsnormer.

Kommissionens tolkning:

När det gäller *ytvatten* innebär den nya definitionen av förorenande ämnen som är särskilda för avrinningsområden ([23]) att tre faktorer ska beaktas vid beslut om huruvida ett visst förorenande ämne bör anges som ett förorenande ämne som är särskilt för avrinningsområden och om en (nationell) miljökvalitetsnorm bör fastställas. För det första identifieras den rumsliga faktorn, dvs. att det förorenande ämnet släpps ut i betydande mängd på avrinningsområdesnivå eller delavrinningsområdesnivå – och inte nödvändigtvis på nivån för en enskild vattenförekomst. För det andra identifieras ”mängdfaktorn”, dvs. att det förorenande ämnet släpps ut i ”betydande mängder”. För det tredje identifieras den faktiska ”riskfaktorn”, dvs. att utsläppen innebär en ”betydande risk” för eller via vattenmiljön inom medlemsstatens territorium. Detta innebär att medlemsstaterna, på grundval av sin bedömning av påverkan och inverkan som utförts i enlighet med bilaga II till vattenramdirektivet, inte behöver ange ett visst förorenande ämne som särskilt för avrinningsområden om det ämnet släpps ut i avrinningsområdet som helhet i endast obetydliga mängder som inte innebär någon risk, även när det släpps ut av en ny verksamhet.

Även när det gäller *grundvatten* är det på avrinningsområdesnivå som medlemsstaterna är skyldiga att välja ut vilka vattenförekomster som behöver övervakas med avseende på de ytterligare nationella föroreningsparametrar som visar på effekterna av en lokal påverkan som innebär en risk för att vattenförekomsterna inte uppnår god kemisk status, och att i enlighet med detta fastställa de högsta tillåtna tröskelvärdena för sådana *förorenande ämnen av nationellt intresse*.

([22]) Se: European Innovation Centre for Industrial Transformation and Emissions | INCITE.

([23]) Se den nya definitionen av förorenande ämnen som är särskilda för avrinningsområden i artikel 2.30b i vattenramdirektivet. För att stödja genomförandet med hjälp av exempel och bästa praxis finns icke-bindande teknisk vägledning om utarbetande av miljökvalitetsnormer: wfd - Library.

För både förorenande ämnen som är särskilda för avrinningsområden (ytvatten) och förorenande ämnen av nationellt intresse (grundvatten) gäller olika tidsfrister för efterlevnad beroende på vid vilken tidpunkt de berörda förorenande ämnena har identifierats. Medlemsstaterna har därför ett visst handlingsutrymme när det gäller att styra efterlevnaden inom lämpliga tidsfrister (se exempel).

Exempel:

— Medlemsstaterna behöver inte ange kobolt som ett förorenande ämne som är särskilt för avrinningsområden om det ämnet släpps ut i avrinningsområdet som helhet i endast obetydliga mängder som inte innebär någon risk, även när det släpps ut av en ny verksamhet.

Om en medlemsstat 2022 har identifierat arsenik som ett förorenande ämne av nationellt intresse för sitt grundvatten och har fastställt ett tröskelvärde i enlighet med detta, behöver det tröskelvärdet efterlevas först 2033, dvs. vid utgången av den period för förvaltningsplanen för avrinningsdistrikt ([24]) som följer på den period under vilken det nationella tröskelvärdet har fastställts. Dessutom får medlemsstaterna tillämpa ett tidsrelaterat undantag om tröskelvärdet inte kan uppnås inom tidsfristen för efterlevnad 2033, och de får skjuta upp efterlevnaden med ytterligare en period för förvaltningsplanen för avrinningsdistrikt, dvs. till 2039 (se den nya artikel 3.1b i grundvattendirektivet). Dessa tidsfrister för efterlevnad och potentiella tidsrelaterade undantag ger medlemsstaternas behöriga myndigheter och verksamhetsutövarna stort utrymme att identifiera och genomföra lämpliga åtgärder för att på sikt säkerställa efterlevnad av de tröskelvärden som fastställts under den eller de nuvarande (och framtida) cyklerna.

3. **Hur kan naturliga bakgrundskoncentrationer och biotillgänglighet beaktas när miljökvalitetsnormer anges eller efterlevnaden bedöms?**

Rättsliga bestämmelser:

Del A fotnot 12 och del B punkt 3 i bilaga I till direktivet om miljökvalitetsnormer. Artikel 2.5 i och bilaga II delarna A och C till grundvattendirektivet.

Kommissionens tolkning:

För **naturligt förekommande ämnen** ([25]) såsom metaller bör naturliga bakgrundskoncentrationer och biotillgänglighet ([26]) beaktas för att undvika att kvalitetsnormer fastställs på en onödigt strikt nivå eller för att korrekt bedöma efterlevnaden. Lagstiftningen medger att medlemsstaterna gör detta, både för ytvatten och grundvatten.

För **ytvatten beaktas biotillgängligheten** när miljökvalitetsnormer fastställs på EU-nivå. Medlemsstaterna uppmuntras att i relevanta fall göra detsamma när de fastställer nationella miljökvalitetsnormer ([27]). **Naturliga bakgrundsnivåer** bör beaktas när efterlevnaden av miljökvalitetsnormer bedöms på grundval av övervakade koncentrationer. Naturliga bakgrundskoncentrationer kan subtraheras från uppmätta koncentrationer innan dessa jämförs med miljökvalitetsnormerna för ytvatten.

För **grundvatten ska naturliga bakgrundsnivåer beaktas när tröskelvärden fastställs**.

För **nya projekt** bör medlemsstaterna därför **fastställa naturliga bakgrundskoncentrationer** för de vattenförekomster som påverkas innan projektet inleds, eftersom de oundvikligen varierar från plats till plats. Detta bör beaktas i vederbörlig mån i samband med alla godkännande- eller tillståndsförfaranden.

([24]) En eller flera förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt ska utarbetas av medlemsstaterna vart sjätte år och ska innehålla åtgärdsprogram för att uppfylla målen i vattenramdirektivet.

([25]) Naturligt förekommande ämnen såsom metaller kan upptäckas i avsaknad av en föroreningskälla. Till följd av denna naturliga förekomst kan många vattenlevande organismer ha anpassat sig till förhöjda koncentrationer av dessa ämnen, och därför kan sådana ämnens inverkan på de vattenlevande organismerna vara lägre.

([26]) Biotillgängligheten, och därmed toxiciteten, kan i hög grad påverkas av vattnets kemi (t.ex. hårdhet, pH-värde, löst organiskt kol och andra vattenkvalitetsparametrar som påverkar biotillgängligheten).

([27]) För att stödja genomförandet med hjälp av exempel och bästa praxis har icke-bindande teknisk vägledning om beaktande av metallers biotillgänglighet och naturliga bakgrundskoncentrationer vid bedömning av efterlevnad fastställts (Vägledning nr 38 för den gemensamma genomförandestrategin: *Technical guidande for EQS for metals*, som finns på circabc).

Exempel:

— När det gäller ytvatten kan lokala vattenförekomster, om nickel förekommer i underliggande jordlager, kännetecknas av relativt höga naturliga bakgrundsnivåer av den metallen. Utvinning av nickel i detta område skulle kunna innebära att avloppsvatten från gruvdrift som innehåller nickel släpps ut i ytvattenförekomster. De befintliga naturliga bakgrundsnivåerna i dessa vattenförekomster kan beaktas av medlemsstaterna när de bedömer efterlevnaden av (EU:s) miljökvalitetsnormer för nickel. Detta innebär att medlemsstaterna kan ”dra av” den naturliga bakgrundsnivån innan de drar en slutsats om huruvida koncentrationerna efterlever den tillämpliga kvalitetsnormen.

— När det gäller grundvatten, där de naturliga bakgrundsnivåerna av nickel i en grundvattenförekomst som påverkas av nickelutvinning är höga, bör dessa beaktas vid fastställandet av tröskelvärdet för bestämmande av god kemisk grundvattenstatus.

4. **Hur kan användningen av blandningszoner bidra till att underlätta tillståndsgivningen utan att uppnåendet av direktivets övergripande mål äventyras?**

Rättsliga bestämmelser:

Artikel 2.10 och artikel 10 i vattenramdirektivet och artikel 4 i direktivet om miljökvalitetsnormer.

Kommissionens tolkning:

Det enklaste och mest kostnadseffektiva sättet att eliminera vattenföroreningar är vid källan, när så är möjligt. Systemen för reglering av utsläpp av avloppsvatten är normalt utformade för att säkerställa att koncentrationerna av förorenande ämnen i den mottagande vattenförekomsten inte överskrider tillämpliga kvalitetsnormer. Hänsyn kan dock tas till utspädning nära utsläppspunkten. Detta beror på att vissa industriverksamheter kanske inte kan minska koncentrationen av ett eller flera förorenande ämnen i sitt avloppsvatten till en nivå under en miljökvalitetsnorm, vilket leder till att de nuvarande föroreningskoncentrationerna överskrids i närheten av utsläppspunkten.

Lagstiftningen, särskilt artikel 4 i direktivet om miljökvalitetsnormer, medger att medlemsstaterna anger proportionella ”blandningszoner” nära utsläppspunkter, inom vilka överskridanden av miljökvalitetsnormerna för ett förorenande ämne från den utsläppspunkten godtas, förutsatt att de övergripande resultaten från andra övervakningspunkter i vattenförekomsten (utanför blandningszonen) bekräftar att detta inte påverkar efterlevnaden för resten av ytvattenförekomsten och att ett antal relaterade kriterier är uppfyllda. Blandningszoner är därför ett kraftfullt verktyg för att hantera nya föroreningskällor. Såsom förklaras i kommissionens berörda vägledning ([28]) skulle en förutsättning för att tillämpa blandningszoner vara att säkerställa att alla möjliga och inte oproportionerligt kostsamma lindrande åtgärder för att undvika en försämrad kemisk status vidtas. Detta skulle som ett minimum innebära att verksamhetsutövarna använder bästa tillgängliga teknik som är tillämplig enligt direktivet om industriutsläpp och om möjligt tillämpar ännu strängare utsläppsregleringar för att uppfylla miljökvalitetsnormerna. Sedan länge råder ett nära förhållande mellan utsläpp från anläggningar som omfattas av direktivet om industriutsläpp och (bristande) efterlevnad av miljökvalitetsnormerna och hur detta löses i medlemsstaternas tillståndsförfaranden för många sektorer. Vederbörlig hänsyn måste tas till potentiella effekter på skyddade eller känsliga områden (t.ex. dricksvattenområden).

I lagstiftningen föreskrivs detta uttryckligen endast för prioriterade ämnen med en kvalitetsnorm som fastställts på EU-nivå, men medlemsstaterna bör tillämpa samma princip och relaterade kriterier analogt på utsläpp från punktkällor av förorenande ämnen som är särskilda för avrinningsområden. Inte alla medlemsstater utnyttjar denna flexibilitet, dvs. möjligheten att ange blandningszoner, eftersom det är valfritt (”får”) enligt direktivet. Detta kan hindra tillståndsgivningen för ny verksamhet, nämligen om det finns en övervakningspunkt i närheten av den planerade anläggningen som oundvikligen skulle fånga upp överskridanden till följd av nya utsläpp.

Exempel:

— Om utsläpp av avloppsvatten från gruvdrift i en närliggande ytvattenförekomst, till följd av ny gruvverksamhet, skulle kunna leda till att miljökvalitetsnormerna överskrids för ett eller flera förorenande ämnen i närheten av utsläppspunkten, uppmuntras den behöriga myndigheten att ange en blandningszon, där överskridanden av miljökvalitetsnormerna för dessa ämnen inte beaktas i statusbedömningen eller där ingen övervakning äger rum, förutsatt att det säkerställs att statusen för vattenförekomsten som helhet inte försämras.

([28]) För att stödja genomförandet har kommissionen offentliggjort tekniska riktlinjer: *The identification of mixing zones pursuant to Art. 4(4) of the Directive 2008/105/EC* (C(2010) 9369).

5. **Vad krävs enligt vattenramdirektivet när det gäller tillståndsgivning?**

Rättsliga bestämmelser och relevant rättspraxis från EU-domstolen:

Artikel 4.1 och 4.7 i vattenramdirektivet.

Relevant rättspraxis från EU-domstolen: Dom av den 1 juli 2015, Weser, C-461/13 och dom av den 28 maj 2020, Land Nordrhein-Westfalen, C-535/18.

Kommissionens tolkning:

EU-domstolen har tolkat artikel 4.1 a i–iii i vattenramdirektivet så, att medlemsstaterna – såvida inte undantag beviljas – är skyldiga att vägra ett godkännande av ett enskilt projekt om det kan orsaka en försämrad status hos en ytvattenförekomst eller om det äventyrar uppnåendet av god vattenstatus/vattenpotential vid den tidpunkt som anges i direktivet. I vattenramdirektivet fastställs varken detaljerade förfarandekrav för godkännande av nya projekt (såsom tillstånds- eller godkännandeförfaranden osv.) eller närmare regler för bedömningen, såsom informationskrav. För enkelhetens skull skulle de bedömningar som är relevanta för vattenramdirektivet kunna kombineras och äga rum som en del av en miljökonsekvensbedömning, när projekt är föremål för en miljöbedömning enligt flera EU-rättsakter, bland annat enligt MKB-direktivet ([29]) och habitatdirektivet ([30]) ([31]).

I rättspraxis ([32]) fastställs att en screening eller ett ”tillämplighetstest” enligt artikel 4.7 i vattenramdirektivet kan vara tillräckligt för många projekt, där försämring kan uteslutas. En ”screening” säkerställer att det planerade projektets förväntade effekt (inklusive dess lindrande åtgärder) på de vattenförekomster som kan påverkas fastställs med tillräcklig säkerhet (med beaktande av försiktighetsprincipen).

Innan godkännanden beviljas måste därför medlemsstatens behöriga myndighet med tillräcklig säkerhet fastställa att ett projekt inte kommer att orsaka försämring eller äventyra uppnåendet av god status/potential. Detta beslut bör fattas på grundval av väl dokumenterad bevisning innan projektet inleds. I många fall skulle en första screening kunna göra det möjligt att i stora drag filtrera och ”avskärma” projekt som helt klart inte kommer att påverka vattenförekomstens status/potential.

Eftersom projektet skulle screenas endast i planeringsskedet kommer screeningen sannolikt att ske med hjälp av expertbedömningar baserade på effekterna av liknande tidigare projekt och/eller modellering av de möjliga effekterna. Endast projekt där en försämrad status väntas uppstå skulle behöva bedömas ingående för att kontrollera efterlevnaden av kriterierna i artikel 4.7 i vattenramdirektivet, innan beslut fattas om huruvida projektet kan godkännas eller inte.

Exempel:

— Om den behöriga myndigheten, även på grundval av information som inhämtats från verksamhetsutövaren, kan dra slutsatsen att ett planerat projekt (t.ex. på grund av tillämpningen av lindrande åtgärder, som bör vara en av dess inneboende delar) varken väntas orsaka försämring eller äventyra uppnåendet av god status/potential, behöver den behöriga myndigheten inte åberopa artikel 4.7 i vattenramdirektivet och visa att villkoren i artikel 4.7 i det direktivet är uppfyllda, och projektet kan således godkännas.

6. **Hur tillgodoser direktivet nya verksamheter för hållbar ekonomisk utveckling?**

Rättsliga bestämmelser och relevant rättspraxis från EU-domstolen:

Artikel 4.7 i vattenramdirektivet; Avsnitt 1.4.3 i bilaga V till vattenramdirektivet.

Relevant rättspraxis från EU-domstolen: Dom av den 1 juli 2015, Weser, C-461/13 och dom av den 28 maj 2020, Land Nordrhein-Westfalen, C-535/18.

([29]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (EUT L 26, 28.1.2012, s. 1).
([30]) Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7).
([31]) För att stödja genomförandet med hjälp av exempel och bästa praxis återfinns en icke-bindande teknisk vägledning om genomförande av artikel 4.7 i vattenramdirektivet här.
([32]) Domstolen hänvisar till den (preliminära) bedömningen som ett tidigt stadium i beslutsprocessen (C-535/18) (62018CJ0535).

Kommissionens tolkning:

Vattenramdirektivet medger undantag från principen om icke-försämring för projekt, förutsatt att a) projektet är ett allmänintresse av större vikt, b) alla genomförbara åtgärder vidtas för att mildra de negativa konsekvenserna, c) det inte finns några bättre alternativ för miljön som är genomförbara och inte medför orimliga kostnader och d) skälen anges särskilt och förklaras i förvaltningsplanen för avrinningsdistriktet.

I artikel 4.7 i vattenramdirektivet klargörs att medlemsstaterna kan åberopa detta undantag och inte bryter mot lagen om deras underlåtenhet att uppnå god grundvattenstatus eller god ekologisk status/potential eller deras underlåtenhet att förhindra en försämrad status hos *grund- eller ytvattenförekomster* är kopplad till att de har godkänt två typer av projekt:

a) ”Nya modifieringar i en ytvattenförekomsts fysiska karakteristika eller förändringar i nivån hos grundvattenförekomster”.

b) ”Nya hållbara mänskliga utvecklingsverksamheter”.

Begreppet nya ”*modifieringar i en ytvattenförekomsts fysiska karakteristika*” utesluter modifieringar av dess kemiska status till följd av föroreningar från punktkällor eller diffusa källor, inbegripet direkta utsläpp av förorenande ämnen. Om dessa nya fysiska modifieringar emellertid indirekt skulle ändra koncentrationerna av redan befintliga förorenande ämnen i den modifierade vattenförekomsten (t.ex. genom upprörning av kontaminerade sediment som skulle frigöra inkapslade förorenande ämnen till vattnet) skulle detta innebära en indirekt försämring av den kemiska statusen som undantaget skulle kunna tillämpas på. När det gäller begreppet ”*nya förändringar i nivån hos grundvattenförekomster*” skulle detta till exempel vara fallet om en sådan ändring indirekt medför utsläpp av kemikalier från berglager och därigenom orsakar försämring eller bidrar till ökad koncentration av befintliga föroreningar.

I fråga om ”*nya hållbara mänskliga utvecklingsverksamheter*” medger direktivet endast försämring av *ytvatten* från hög till god status. Detta innebär att undantaget inte är tillämpligt på projekt som skulle försämra den ekologiska statusen hos en ytvattenförekomst till en nivå under god status. Det innebär också att undantaget inte är tillämpligt på projekt som skulle försämra den kemiska statusen ([33]). Detta framgår av det faktum att kemisk status endast klassificeras som ”god” eller ”dålig” och att det inte finns någon ”hög” kemisk status.

Exempel:

— När det gäller nya muddringsverksamheter inom samma vattenförekomst som rör upp kemikalier som tidigare inte påvisats vid vattenprovtagning eftersom de varit nedgrävda i sediment, kan en sådan försämring av den kemiska statusen hos ett visst ytvatten vara motiverad mot bakgrund av de byggnadsarbeten som krävs för att utföra den primära verksamheten.

— Om vattenuttag leder till förändringar i nivån hos grundvattenförekomster som indirekt rör upp förorenande ämnen kan den resulterande försämringen av den kemiska statusen vara motiverad.

7. **Vilka är de nya undantag som nyligen infördes och hur kan de användas för projekt inom gruv- och metallbearbetningssektorer eller för andra projekt som försämrar den kemiska statusen?**

Rättsliga bestämmelser och relevant rättspraxis från EU-domstolen:

Artikel 4.7a och 4.7b i det nyligen ändrade vattenramdirektivet.

Kommissionens tolkning:

Genom direktiv (EU) 2026/805 infördes två nya undantag för att täcka kortvariga effekter som påverkar vattenförekomster och försämrad kemisk status till följd av flyttning av förorenande ämnen utan att föroreningarna ökar totalt sett. Dessa undantag infördes på grundval av medlemsstaternas praktiska erfarenheter av genomförandet i syfte att minska den administrativa bördan och underlätta godkännandet av projekt även om de orsakar en viss försämring av kemisk status. Dessa nya undantag kommer särskilt att underlätta godkännandet av nya gruv- eller metallbearbetningsprojekt.

([33]) Icke-bindande vägledning har tagits fram inom ramen för den gemensamma genomförandestrategin i vattenramdirektivets vägledning nr 36: *Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4(7).*

Det ***förenklade förfarandet för projekt som endast har kortvariga effekter på vattenförekomster*** kräver inte att projektet eller verksamheten har ”ett allmänintresse av större vikt” och att deras mål inte kan uppnås på ett ”annat sätt som skulle vara ett betydligt bättre alternativ för miljön”. Med förbehåll för en preliminär tillförlitlig bedömning (”screening”) kan beslut fattas om att gå vidare med ett nytt projekt om slutsatsen är att dess negativa inverkan på en vattenförekomst inte kommer att vara längre än ett år (dvs. om kemiska eller fysikalisk-kemiska faktorer påverkas) eller inte längre än tre år (dvs. om biologiska kvalitetsfaktorer påverkas). Inledandet av projektets genomförande bör förstås som det fysiska inledandet av arbetena. En efterhandskontroll krävs för att bekräfta att effekterna är kortvariga. Befintliga övervakningsarrangemang som inrättats i enlighet med bilaga V till vattenramdirektivet får användas. Endast om de befintliga övervakningsarrangemangen kanske är otillräckliga bör dessa kompletteras med ytterligare ad hoc-övervakning.

Det ***andra förenklade förfarandet***, som inte heller kräver att projektet eller verksamheten har ”ett allmänintresse av större vikt”, ***berör*** specifika projekt eller verksamheter som kan leda till en ***försämrad kemisk status*** hos en vattenförekomst **till följd av att befintligt förorenat vatten eller befintliga förorenade sediment** (dvs. inga nya utsläpp) **flyttas** inom en ytvattenförekomst eller till en annan ytvattenförekomst, eller från en grundvattenförekomst till en ytvattenförekomst, utan att orsaka en nettoökning av föroreningsmängden och förutsatt att vissa villkor är uppfyllda. Flyttningen bör vara föremål för förhandsreglering eller förhandstillstånd och det bör inte finnas betydligt bättre alternativ för miljön på grundval av teknisk genomförbarhet eller oproportionerliga kostnader. Alla genomförbara åtgärder bör vidtas, särskilt när så är möjligt behandling av vatten och sediment, för att minimera inverkan på den mottagande vattenförekomsten och undvika en ökning av den totala risken för människors hälsa och miljön. Flyttningen får bara påverka mottagande vattenförekomster som inte redan har god status med avseende på de flesta av de förorenande ämnen som flyttas, särskilt när det gäller de mest långlivade och bioackumulerande förorenande ämnen som flyttas, och den ekologiska statusen eller potentialen för den mottagande vattenförekomsten förväntas inte hamna i en lägre klass till följd av flyttningen av dessa förorenande ämnen. Slutligen bör flyttning förbjudas runt alla uttagspunkter för dricksvatten och inte föranleda en ökning av den vattenrening som krävs för produktion av dricksvatten.

Detta undantag förväntas underlätta projekt som kräver att förorenade sediment eller förorenat vatten flyttas inom eller mellan vattenförekomster. Detta undantag medger därför att medlemsstaterna godkänner projekt som tidigare inte ingick i tillämpningsområdet för artikel 4.7.

Exempel:

— Den nya bestämmelsen om kortvariga effekter skulle kunna användas för att underlätta byggnads- och/eller underhållsarbeten (t.ex. en bro över en vattenväg, infrastruktur för översvämningsskydd, hållbara bostadsprojekt osv.), inbegripet i samband med gruvprojekt, som endast påverkar de kemiska och fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna och de ekologiska kvalitetsfaktorerna i en ytvattenförekomst under en kort tidsperiod, förutsatt att de ovannämnda rättsliga villkoren är uppfyllda. Detta kan också vara relevant i samband med bedömningen av utvinningsverksamhet eller testning av ny teknik med effekter endast på kort sikt. Den behöriga myndigheten får tillämpa detta undantag om den, på grundval av en tillförlitlig förhandsbedömning (t.ex. på grundval av tidigare erfarenheter av liknande projekt, expertbedömning eller modellering), drar slutsatsen att eventuella kortvariga negativa effekter inte längre går att upptäcka efter ett år eller, när det gäller biologiska kvalitetsfaktorer, efter högst tre år efter det att genomförandet av projektet inletts.

— Den nya bestämmelsen om flyttning av föroreningar skulle kunna möjliggöra byggande av nya bostäder, gruvprojekt eller industrianläggningar i kraftigt förorenade områden, där till exempel redan förorenat grundvatten måste tas ut och släppas ut i en närliggande ytvattenförekomst, förutsatt – bland annat – att ingen nettoökning av föroreningsmängden orsakas i den mottagande vattenförekomsten. Som nämnts ovan kräver det förenklade förfarandet enligt detta undantag inte att projektet eller verksamheten erkänns ha ett allmänintresse av större vikt. Den behöriga myndigheten måste dock se till att sammansättningen av det vatten eller de sediment som ska flyttas är känd och att den mottagande vattenförekomsten redan har dålig kemisk status när det gäller de flesta av de flyttade förorenande ämnena, särskilt när det gäller de mest långlivade och bioackumulerande förorenande ämnena.

— När muddrade sediment släpps ut från en vattenförekomst till en annan vattenförekomst får även förorenade sediment flyttas från en (del av en) ytvattenförekomst till en annan trots att förorenande ämnen kommer ut. Detta är viktigt i exempelvis hamnområden där sådan verksamhet bedrivs vid återkommande tillfällen. Detta är möjligt under förutsättning att den mottagande vattenförekomsten redan har dålig kemisk status med avseende på de flesta av de flyttade förorenande ämnena.

— Ett annat exempel på projekt/verksamheter som skulle kunna gynnas av tillämpningen av detta undantag är sanering av en grundvattenförekomst efter nedläggningen av en gruva, där förorenat vatten tas ut, renas där så är möjligt och sedan släpps ut i en närliggande ytvattenförekomst. Detta är möjligt under förutsättning att den mottagande vattenförekomsten redan har dålig kemisk status med avseende på de flesta av de flyttade förorenande ämnena.

8. **Vilken andra möjligheter anges i vattenramdirektivet för att förnya/förlänga tillstånd för befintliga verksamheter och anläggningar?**

Rättsliga bestämmelser:

Artikel 4.4 och 4.5, artikel 10 och artikel 11.3 och 11.5 i vattenramdirektivet.

Kommissionens tolkning:

Enligt artikel 11 i vattenramdirektivet ska medlemsstaterna upprätta en förteckning över obligatoriska regleringar av verksamheter som påverkar vattenförekomster, för att uppnå överensstämmelse med direktivets mål.

Detta inbegriper exempelvis att medlemsstaterna ska ha ett system med förhandsreglering, förhandsprövning eller registrering som bygger på allmänna bindande regler för reglering av utsläpp från punktkällor (t.ex. enskilda industrianläggningar) som kan orsaka ytvattenföroreningar.

Enligt artikel 11 i vattenramdirektivet ska dessa regleringar också ses över och uppdateras regelbundet. Dessutom är tillstånden ofta tidsbegränsade och måste ses över när de förlängs.

Vid en sådan översyn eller uppdatering av ett befintligt tillstånd är det i princip inte nödvändigt att tillämpa ny förhandsprövning i enlighet med artikel 4.7 i vattenramdirektivet, eftersom verksamheten redan existerar och har motiverats och tillåtits när den först inrättades.

Endast om verksamheten ändras eller utvidgas så att den medför en potentiell försämring av vattenförekomstens status kan en sådan förhandsprövning i linje med artikel 4.7 i vattenramdirektivet behövas. Förändringar eller utvidgningar av befintliga verksamheter, precis som nya projekt eller verksamheter, kan påverka statusen hos ytvattenförekomster (t.ex. genom utsläpp) eller grundvattenförekomster (t.ex. genom nivåförändringar som försämrar grundvattnets kvantitativa och/eller kemiska status). Liksom för alla verksamheter som omfattas av artikel 4.7 i vattenramdirektivet måste den behöriga myndigheten avgöra om ändringarna är av sådan art att de kan försämra statusen och därför måste motiveras i enlighet med artikel 4.7 i vattenramdirektivet. Detta kan ske genom en preliminär bedömning eller screening.

Detta är i linje med kommissionens nyligen framlagda förslag om tillståndsgivning ([34]), som klargör det förfarande som ska följas vid ändringar eller utvidgningar av en befintlig verksamhet.

Sammanfattningsvis omfattas befintlig verksamhet som inte innefattar större nya arbeten av de regelbundna regleringar som krävs enligt artikel 11.3 i vattenramdirektivet, utan behov av ytterligare godkännande enligt artikel 4.7 i vattenramdirektivet.

Om en vattenförekomst påverkas av befintliga verksamheter som hindrar uppnåendet av god status, inbegripet kemisk status, får de behöriga myndigheterna dessutom tillämpa tidsrelaterade undantag enligt artikel 4.4 eller det undantag som gör det möjligt att fastställa lägre miljömål (artikel 4.5), förutsatt att de kriterier som anges där är uppfyllda. När tillstånd ska ses över och eventuellt uppdateras måste hänsyn tas till huruvida kriterierna för att tillåta sådana undantag fortfarande är uppfyllda.

Enligt artikel 4.4 får den behöriga myndigheten sprida genomförandet av de åtgärder som krävs för att uppnå miljömålen över flera cykler av förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt, fram till utgången av 2027 ([35]). När det gäller en förlängning av tidsfristen på grundval av ”naturliga förhållanden” ([36]), dvs. om det kan visas att alla åtgärder för att uppnå god status har vidtagits, men att ”naturen” tar längre tid att återhämta sig, kan tidsfristen dock förlängas till efter 2027. För kvalitetsnormer som infördes först 2013 eller 2026 kan slutligen tidsfristen förlängas upp till två ytterligare cykler av förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt (för de kvalitetsnormer som infördes 2013) eller upp till ytterligare en cykel av förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt (för de kvalitetsnormer som infördes 2026), dvs. fram till utgången av 2039 respektive utgången av 2045.

([34]) Förslag till förordning om att påskynda miljöbedömningar – (COM(2025) 984 final).

([35]) I linje med artikel 11.8 i vattenramdirektivet måste alla nya eller reviderade åtgärder som fastställs enligt ett uppdaterat program bli operationella inom tre år efter deras fastställande (t.ex. i mitten av varje cykel), men effekterna kan visa sig först senare (t.ex. om en förlängning av tidsfristen baseras på teknisk genomförbarhet och en studie behöver genomföras bör studien inledas halvvägs in i cykeln, men resultaten kanske först erhålls senare i cykeln).

([36]) Enligt artikel 4.4 i vattenramdirektivet får medlemsstaterna skjuta upp efterlevnaden till utgången av 2027 av skäl som rör teknisk genomförbarhet, oproportionerliga kostnader eller naturliga förhållanden. När det gäller naturliga förhållanden kan efterlevnaden till och med skjutas upp ytterligare, dvs. när alla nödvändiga åtgärder har vidtagits, men naturen tar längre tid att återhämta sig.

Enligt artikel 4.5 i vattenramdirektivet får medlemsstaterna dessutom inrikta sig på att uppnå mindre stränga miljömål än de som fastställs i artikel 4.1 i vattenramdirektivet för särskilda vattenförekomster, när de påverkas så mycket av mänsklig verksamhet eller när deras naturliga tillstånd är sådant att det skulle vara omöjligt eller oproportionerligt dyrt att uppnå dessa mål, dock under förutsättning att de har vidtagit alla genomförbara och inte oproportionerligt kostsamma åtgärder för att minimera fortsatt försämring. Detta innebär att den behöriga myndigheten, med avseende på all verksamhet som påverkar den vattenförekomsten, har säkerställt att tillstånden regelbundet ses över och vid behov uppdateras i enlighet med bästa tillgängliga teknik och att alla icke oproportionerligt kostsamma lindrande åtgärder genomförs. Hänsyn måste också tas till kravet på ett ”kombinerat tillvägagångssätt” för utsläpp i ytvatten enligt artikel 10 i vattenramdirektivet, enligt vilket de behöriga myndigheterna ska se till att bästa tillgängliga teknik används och att överensstämmelse säkerställs med alla kvalitetsmål och kvalitetsnormer som fastställs i annan relevant EU-lagstiftning och vid behov ska införa strängare utsläppsregleringar.

Det bör i detta sammanhang noteras att vissa allmänt förekommande, långlivade, bioackumulerande och toxiska ämnen, såsom kvicksilver, kan förekomma i vattenförekomster till följd av historiska aktiviteter (ärvda föroreningar). Om det är omöjligt eller oproportionerligt kostsamt att ta itu med den ärvda föroreningen får artikel 4.5 i vattenramdirektivet tillämpas.

Sammanfattningsvis kan andra undantag vara tillämpliga för befintlig verksamhet, inbegripet gruvdrift, vid översynen av ett tillstånd eller godkännande. Detta innebär att förlängningar av tidsfristerna efter 2027 (om det är motiverat av naturliga förhållanden) och lägre miljömål under vissa omständigheter kan fastställas efter 2027. Ytterligare vägledning finns tillgänglig ([37]).

Exempel:

— En medlemsstat har vidtagit åtgärder för att stoppa eller avsevärt minska utsläpp eller spill av näringsämnen i samband med gruvdrift (t.ex. genom att säkerställa att det berörda tillståndet innehåller krav i detta avseende). Med tanke på den tid som krävs för naturliga processer kan det dock hända att åtgärderna inte är tillräckliga för att möjliggöra återställande av berörda vattenförekomster senast 2027. Medlemsstaterna kommer i den berörda förvaltningsplanen för avrinningsdistriktet att åberopa en förlängning av tidsfristen i linje med artikel 4.4 och lämna en sammanfattning av de åtgärder som vidtagits och en tidsplan för deras genomförande. Åtgärderna ses över kontinuerligt för att säkerställa att de är verkningsfulla, och behovet av ytterligare förlängning bedöms i efterföljande förvaltningsplan för avrinningsdistriktet.

— En befintlig gruvverksamhet släpper ut silver för vilket en kvalitetsnorm har fastställts i 2026 års översyn med en tidsfrist för efterlevnad 2039. Om den behöriga myndigheten fastställer att kvalitetsnormen inte kan uppnås inom denna tidsfrist på grund av tekniska skäl eller oproportionerliga kostnader, får den behöriga myndigheten förlänga tidsfristen för efterlevnad till 2045 i linje med artikel 4.4.

— En ytvattenförekomst påverkas av ärvda kvicksilverföroreningar och det finns ingen tekniskt genomförbar åtgärd för att uppfylla miljökvalitetsnormerna senast 2027. Koncentrationerna kommer endast långsamt att minska för att nå lägre nivåer (långt efter 2027) till följd av spridning och utspädning med regnvatten som förväntas vara mindre förorenat, bland annat tack vare globala och europeiska insatser för avkarbonisering, arbetet inom ramen för Minamatakonventionen och EU:s kvicksilverlagstiftning. Det finns kanske inga alternativa åtgärder för att sanera vattenförekomsten eller kan sådana åtgärder vara oproportionerligt dyra. I sådana fall bör medlemsstaten överväga att åberopa artikel 4.5 och fastställa ett lägre miljömål för kvicksilver i syfte att uppnå blott högsta möjliga status.

— En befintlig gruva för kritiska råmaterial eller industriell verksamhet har varit i drift i årtionden, vilket har lett till vissa effekter på en ytvattenförekomsts goda kemiska status. Det tillstånd som reglerar verksamheten garanterar redan att verksamhetsutövaren vidtar bästa möjliga åtgärder för att minska utsläppen i den berörda vattenförekomsten (eller, i tillämpliga fall, att verksamhetsutövaren har genomfört en förbättringsskyldighet för det berörda området från tidigare verksamhet), och den behöriga myndigheten drar slutsatsen att det inte går att vidta ytterligare åtgärder som skulle vara genomförbara och inte oproportionerligt kostsamma för att ytterligare minska utsläppen till en nivå som kan säkerställa efterlevnad av befintliga miljökvalitetsnormer. Medlemsstaten bör överväga att åberopa artikel 4.5 och fastställa ett lägre miljömål för de berörda förorenande ämnena i syfte att uppnå blott högsta möjliga status. Åtgärderna ses över kontinuerligt för att säkerställa att de är verkningsfulla, och behovet av ytterligare förlängning bedöms i efterföljande förvaltningsplan för avrinningsdistriktet.

([37]) Icke-bindande vägledning har tagits fram inom ramen för den gemensamma genomförandestrategin enligt vattenramdirektivet (Guidance document on exemptions to the environmental objectives. Guidance document No 20 - Publications Office of the EU).

— En befintlig gruva påverkar en närliggande ytvattenförekomst genom utsläpp av avloppsvatten. Vattenförekomsten omfattas av ett undantag enligt artikel 4.5 i vattenramdirektivet. Tillståndet håller på att ses över i syfte att utvidga gruvverksamheten. Sedan det ursprungliga tillståndet beviljades har ny teknik för rening av avloppsvatten fastställts. För att undvika att utvidgningen orsakar potentiell försämring av berörda vattenförekomster måste tillståndet uppdateras så att det omfattar ytterligare lindrande åtgärder baserade på ny teknik. Om det till följd av detta inte uppstår någon försämring behöver artikel 4.7 inte tillämpas på utvidgningen av gruvdriftsområdet. Dessutom kommer införandet av ny teknik att uppfylla kravet i artikel 4.5 för att säkerställa att bästa möjliga status uppnås.

Bilaga, del A – Förorenande ämnen av EU-betydelse i grundvatten

Tidsfrist för efterlevnad – möjligt tidsrelaterat undantag enligt artikel 4.4 i vattenramdirektivet

Postnummer i bilaga I till grundvattendirektivet	Ämnets namn	Tidsfrist för efterlevnad	Möjlig förlängning av tidsfristen
1	Nitrater	2015	2027
2	Aktiva ämnen i bekämpningsmedel, inbegripet relevanta metaboliter, nedbrytnings- och reaktionsprodukter	2015	2027
3	PFAS	2039	2045
4	Karbamazepin	2039	2045
5	Sulfametoxazol	2039	2045
6	Primidon	2039	2045
7	Icke-relevanta metaboliter av bekämpningsmedel	2039	2045
8	Trikloretylen och tetrakloretylen (summan av två)	2039	2045

Bilaga, del B – Prioriterade ämnen i ytvatten

Tidsfrist för efterlevnad – möjligt tidsrelaterat undantag enligt artikel 4.4 i vattenramdirektivet

Postnummer Bilaga I till direktivet om miljökvalitetsnormer	Ämnets namn	Tidsfrist för efterlevnad	Möjlig förlängning av tidsfristen
(1)	Alaklor	Flyttat till RBSP-listan 2015 (om finns i medlemsstaten)	2027
(2)	Antracen	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS = 2021	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS = 2033
(3)	Atrazin	Flyttat till RBSP-listan 2015 (om finns i medlemsstaten)	2027
(4)	Bensen	2015	2027
(5)	Bromerade difenyletrar	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2013) = 2021 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2013) = 2033 Reviderad EQS (2026) = 2039
(6)	Kadmium och kadmiumföreningar (beroende på vattenhårdhetsklass) (9)	2015	2027
(6a)	Koltetraklorid	Flyttat till RBSP-listan 2015 (om finns i medlemsstaten)	2027
(7)	C_{10-13} kloralkaner	2015	2027
(8)	Klorfenvinfos	Flyttat till RBSP-listan 2015 (om finns i medlemsstaten)	2027
(9)	Klorpyrifos (klorpyrifosetyl)	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2013) = 2021 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2013) = 2033 Reviderad EQS (2026) = 2039
(9a)	Cyklodiena bekämpningsmedel: Aldrin Dieldrin Endrin Isodrin	2015	2027
(9b)	DDT total	2015	2027
	para-para-DDT	2015	2027
(10)	1,2-dikloretan	2015	2027
(11)	Diklormetan	2015	2027
(12)	Di(2-etylhexyl)-ftalat (DEHP)	2015	2027
(13)	Diuron	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2026) = 2039
(14)	Endosulfan	2015	2027

Postnummer Bilaga I till direktivet om miljökvalitetsnormer	Ämnets namn	Tidsfrist för efterlevnad	Möjlig förlängning av tidsfristen
(15)	Fluoranten	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2013) = 2021 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2013) = 2033 Reviderad EQS (2026) = 2039
(16)	Hexaklorbensen	2015	2027
(17)	Hexaklorbutadien	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2026) = 2039
(18)	Hexaklorcyklohexan	2015	2027
(19)	Isoproturon	2015	2027
(20)	Bly och blyföreningar	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2013) = 2021	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2013) = 2033
(21)	Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2026) = 2039
(22)	Naftalen	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2013) = 2021	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2013) = 2033
(23)	Nickel och nickelföreningar	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2013) = 2021 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2013) = 2033 Reviderad EQS (2026) = 2039
(24)	Nonylfenoler (4-nonylfenol)	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2026) = 2039
(25)	Oktylfenoler ((4-(1,1',3,3'-tetrametylbutyl)-fenol))	2015	2027
(26)	Pentaklorbensen	2015	2027
(27)	Pentaklorfenol	2015	2027
(28)	Polyaromatiska kolväten (PAH)	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2013) = 2021 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2013) = 2033 Reviderad EQS (2026) = 2039
	Bens(a)pyren	Idem	Idem
	Benso(b)fluoranten	Idem	Idem
	Benso(k)fluoranten	Idem	Idem
	Benso(g,h,i)perylen	Idem	Idem
	Indeno(1,2,3-cd)pyren	Idem	Idem
	Krysen	2039	2045
	Benso(a)antracen	2039	2045
	Dibens(a,h)antracen	2039	2045
	Fluoranten	2039	2045

Postnummer Bilaga I till direktivet om miljökvalitetsnormer	Ämnets namn	Tidsfrist för efterlevnad	Möjlig förlängning av tidsfristen
(29)	Simazin	Flyttat till RBSP-listan 2015 (om finns i medlemsstaten)	2027
(29a)	Tetrakloretylen	2015	2027
(29b)	Trikloretylen	2015	2027
(30)	Tributyltennföreningar[18] (Tributyltennkatjon)	Ursprunglig EQS = 2015 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2026) = 2039
(31)	Triklorbensener	Flyttat till RBSP-listan 2015 (om finns i medlemsstaten)	2027
(32)	Triklormetan	2015	2027
(33)	Trifluralin	2015	2027
(34)	Dikofol	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2039 Reviderad EQS (2026) = 2039
(35)	Perfluoroktansulfonsyra (PFOS) och dess derivat	2027	2039
(36)	Kinoxifen	2027	2039
(37)	Dioxiner och dioxinlika föreningar	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2039 Reviderad EQS (2026) = 2039
(38)	Aklonifen	2027	2039
(39)	Bifenox	2027	2039
(40)	Cybutryn	2027	2039
(41)	Cypermetrin	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2039 Reviderad EQS (2026) = 2039
(42)	Diklorvos	2027	2027
(43)	Hexabromcyklododekan (HBCDD)[24]	Ursprunglig EQS = 2027 Reviderad EQS (2026) = 2033	Ursprunglig EQS = 2039 Reviderad EQS (2026) = 2039
(44)	Heptaklor och heptaklorepoxid	2027	2039
(45)	Terbutryn	2027	2039
(46)	17-alfa-etinylestradiol (EE2)	2039	2045
(47)	17-beta-estradiol (E2)	2039	2045
(48)	Acetamiprid	2039	2045
(49)	Azitromycin	2039	2045
(50)	Bifentrin	2039	2045
(51)	Bisfenol A (BPA)	2039	2045
(52)	Karbamazepin	2039	2045
(53)	Klaritromycin	2039	2045

Postnummer Bilaga I till direktivet om miljökvalitetsnormer	Ämnets namn	Tidsfrist för efterlevnad	Möjlig förlängning av tidsfristen
(54)	Klotianidin	2039	2045
(55)	Deltametrin	2039	2045
(56)	Diklofenak	2039	2045
(57)	Erytromycin	2039	2045
(58)	Esfenvalerat	2039	2045
(59)	Estron (E1)	2039	2045
(60)	Glyfosat	2039	2045
(61)	Ibuprofen	2039	2045
(62)	Imidakloprid	2039	2045
(63)	Nikosulfuron	2039	2045
(64)	Permetrin	2039	2045
(65)	Per- och polyfluoralkylerade ämnen (PFAS) – summan av 25	2039	2045
(66)	Silver	2039	2045
(67)	Tiakloprid	2039	2045
(68)	Tiametoxam	2039	2045
(69)	Triklosan	2039	2045
(70)	Summan av aktiva ämnen i de bekämpningsmedel som förtecknas i denna tabell	2039	2045